

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. I. Sensus propositionis secundæ damnatæ, & solida fundamenta damnationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

aliquas cautelas practicas, cum quibus Matrimonium revalidari potest. Prima est, si coniux conscius impedi- menti dicat, se non habuisse consen- sum, quando contraxit Matrimo- nium. In quo non mentitur: quia prior ille consensus ratione impedi- menti fuit nullus. Quæ cautela non raro prodesse poterit.

681. Sed quia in aliquibus viris ex hac cautela potest oriri temeraria aliqua suspicio, vnde grande malum immineret foeminae, propterea idem *Sanch.* P. Thom. Sanchez num. 8. subiungit, quod si tale periculum immineret, posset deduci ad praxim ea opinio, iuxta ea, quæ diximus in conclusione secunda. Deinde num. 9. subiungit vl- timam conclusionem, asserendo, quando neque hic consensus à marito infcio posset extorqueri, quia non vult respondere, ex alia parte petit de- bitum ab vxore, ipsaque sine scanda- lo subterfugere nequit, potest absque verbis denuo Matrimonium illud consistere, copula illa affectu maritali habita ex parte sua, nam ex parte al- terius, cum putet esse Matrimonium, constat eo affectu haberi; quod lo- cum habet etiam si alter coniux igno- ret prius Matrimonium fuisse invali- dum. Huius conclusionis rationem reddit: quia & si ea opinio extra ca- sum necessitatis parum probabilitatis habeat, accedente tamen gravissima necessitate, præcipue favore animæ, accrescit illi maior probabilitas. Ut ostendimus in conclusione secunda.

682. Neque obstat, quod in con- trarium affert Basilius Ponze lib. 4. de Matrimon. cap. 25. num. 7., scilicet si opposita opinio revera probabilis est in praxi, etiam extra casum necessita- tis, poterit coniux illa uti. Sed id non vrget: quia id, quod est indecens Sa- cramento extra casum necessitatis, fa- cit, quod illa actio non sit indecens, maxime cum sit pro bono animæ.

DISSERTATIO III.

An index teneatur sequi opinio- nem probabiliorum ad normam censura contra propositio- nem secundam fidei- nate?

CAPVT I.

Sensus propositionis secundæ damnatæ, & solida fun- damenta damnatio- nis.

SUMMARIUM.

Refertur propositio damnata n. 1. Non est sensus decreti, quod semper de- beat Index invenire probabiliorum. num. 2.

In questione facti certum est apud om- nes, Indicem sequi debere partem probabiliorum. n. 3.

Primum argumentum ex contractu cum Republica. n. 5.

Secundum ex eo, quod Index tenetur prestare munus suum meliori modo, quo possit. nu. 6.

Tertium ex pravitate consequentia Au- thorum partis oppositæ. n. 7.

I. **P**ropositio secunda, quam damnat Innocentius XI. in hoc decreto; hæc est: *Probabiliter existimo, Indicem posse iudicare iuxta opinionem etiam minus probabilem. Vbi aperte damnat Pontifex assertionem, qua ea opinio dicitur probabilis. Qui- bus verbis manifeste declarat, illam esse improbabilem, aut saltem non esse probabilem.*

2. Quare mihi ipsi gratulor, quod in 1. part. Cris. Theol. disp. 15. cap. 15. eisdem

eisdem terminis tradiderim eandem sententiam, quam promovet hoc decretum. Docui enim tamquam certum, numquam posse Iudicem sequi opinionem minus probabilem in sententia ferenda. Est autem advertendum non esse sensum huius decreti, quod Iudex semper debeat invenire opinionem probabiliorem; aliquando enim id erit impossibile iudici censenti utramque opinionem oppositam esse paris probabilitatis. Sed sensus est, quod quaestione diligenter examinata si inveniri vnam partem esse probabiliorem, non possit sententiam ferre secundum minus probabilem. Nota etiam, quod non solum damnat Pontifex opinionem, quae dicit, Iudicem posse dicere ius minus probabile, sed etiam opinionem, quae dicit, id esse probabile.

Filgu.

3. Et cum in iudicio quaestio possit esse duplex, alia facti, & alia iuris; de utraque debet intelligi haec damnatio. Et quidem in 1. part. Crif. Theol. disp. 6 cap. 6. num. 85. asserui, omnes Doctores tamquam certum supponere, in quaestione de facto non posse Iudicem sequi minorem probabilitatem, imo neque aequalem pro vna parte, ut pote quae dubium generat, sed semper stare debere pro maiore probabilitate. Sed quod id ita dixerim, me arguit Filguera in expositione secundae propositionis. §. *Plura tamen.* ex eo, quod ipse invenit duos scriptores, qui dixerunt, posse Iudicem sequi partem minus probabilem in quaestione facti. Sed debuit advertere, cum omnes aut fere omnes Authores aliquam assertionem tuerentur tamquam certam, vnum vel alterum authorem non reputari; maxime, si nulla vrgenti ratione muniti ceteris opponantur. Quare iterum repeto, omnes id tamquam certum supponere.

4. In quaestione autem iuris non posse Iudicem ferre sententiam secun-

dum opinionem minus probabilem, in eo cap. 15. art. 1. & 2. duobus argumentis probavi, quae mihi videntur moraliter certa, & quae sufficienter excludunt probabilitatem partis oppositae.

5. Primum argumentum desumitur ex contractu, quem inquit Iudex cum Republica administrandi iustitiam meliori modo, qui possit, & in maiorem utilitatem Reipublicae videatur hoc argumentum art. 2. late propositum.

6. Secundum argumentum desumitur ex eo, quod cum quis promittit praestare munus suum meliori modo, quo possit, in ordine ad utilitatem publicam, abdicat a se libertatem sequendi opinionem probabilem, quae ei utilitati publicae sit adversa. Quod qua ratione conveniat iudici, art. 2. late monstratur, tum ratione, tum exemplis. Sic enim oeconomicus, qui stipendio conductus a Petro administrat rem familiarem Petri, ad quam Ioannes habet ius probabile, tenetur administrare illam in favorem Petri, & non potest in favorem Ioannis: nam ex contractu inito cum Petro cedit libertati sequendi illam probabilitatem, quae suffragatur Ioanni. Relege totum argumentum in eo art. 2. citato.

7. Et praeter haec duo argumenta aliud etiam proposui, praecipue num. 607. & num. 626. desumptum ex eo, quod sit prava consequentia, qua authores oppositae partis nituntur, dum dicunt. [Quilibet prudenter operatur, dum sequitur opinionem probabilem: ergo Iudex prudenter operatur, dum iudicat secundum opinionem probabilem. Sed minus probabilis vere est probabilis: ergo Iudex prudenter operatur, dum iudicat secundum opinionem minus probabilem.] Et ego inquiri ab oppositae partis defensoribus, quomodo respondendum sit huic argumento post hanc dam-

damnationem: Et sicut respondendum est post illam, pravam esse eam consequentiam; ita ego ante illam loco citato demonstravi, eam esse pravam consequentiam, quia arguit à propositione directa ad reflexam. Nam licet probabilis sit hæc propositio directa: *Hæc domus est Petri*, ad quam domum Ioannes habet ius probabilius; ex illa propositione directa male inferitur hæc propositio reflexa, *Iudex potest sequi opinionem probabilem, quæ suffragatur Petro*, quia ea propositio reflexa habet novum obiectum, ratione cuius limitatur ea probabilitas ex contractu Iudicis cum Republica. Vide etiam, quæ dixi disp. 15. cap. 4. art. 2.

CAPVT II.

An iuxta hoc decretum Iudex sequi debeat eam opinionem, quæ probabilior est ab extrinseco, an quæ ab intrinseco?

ARTICVLVS I.

Quinque conclusionibus decitur questio.

SUMMARIVM.

Quæ sit opinio probabilior ab intrinseco, & quæ ab extrinseco? n. 9.

Si iudex formet iudicium certum de probabilitate vnius partis, non potest sequi oppositam, quamvis hæc multitudinem, & præstantiam Authorum prævaleat. n. 10.

Si non formet iudicium certum de probabilitate intrinseca, debet etiam attendere ad extrinsecam. n. 11.

Si iudex inueniat minorem probabilitatem extrinsecam, & maiorem intrinsecam, debet sequi potius intrinsecam, quam extrinsecam. n. 12.

An si iudex sit certus, suam opinionem

esse probabiliorē possit sequi minus probabilem quamvis usu recepta? n. 13.

In materia iuris humani dupliciter intelligi potest, quod opinio usu recepta sit præferenda à Iudice. nu. 14. & seqq.

8. **I**N hæc quaestione Filguera in expositione secundæ propositionis §. Ergo. affirmat, Iudicem teneri ad sequendam opinionem ab intrinseco probabiliorē, relicta probabiliorē extrinsece. Addit tamen §. Circa. etiam post hoc decretum posse Iudicem ferre sententiam iuxta opinionem magis receptam, quamvis minus probabilem. Sed hæc res maiori eget indagine.

9. Et quidem probabilior ab intrinseco dicitur ea opinio, quæ vrgentioribus rationibus fulcitur; sive petitis à ratione naturali, sive Theologica, sive à Constitutionibus Principis, aut alio capite æquivalenti. Probabilior ab extrinseco dicitur illa, quæ maiori nititur autoritate virorum sapientum. Hæc autem maior autoritas non debet desumi à maiori numero Authorum, sed à maiori præstantia doctrinæ eorum, & à methodo discurrendi cum luculentiori discussione rationum. Et ideo Navarrus in Sum. lat. cap. 27. num. 289. ait, communiorem, atque adeo probabiliorē ab extrinseco esse opinionem sex doctorum ex professo rem tractantium, præ opinione quinquaginta authorum, sola fere priorum autoritate nitentium. Quod late tradidi in 1. part. Crif. Theol. disp. 11. cap. 2. art. 4. ex P. Thoma Sanchez, Navar. Soto, Arriaga, Castro Palao, Ioanne Sancio, Hurtado, Azor, Menochio, Alciato, & Cara. Cas. Pal. muelle. Et in eadem disp. ostendi, non dare autoritatem opinionibus, nisi Authores sint omni exceptione maioris. Vide etiam, quæ tradidi in 3. part. Crif. Theolog. disp. 57. Et